

Mededeelingen van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland

Verantwoordelijk voor den inhoud Ds. G. H. Kersten te R'dam
Administratie en redactie N.V. Drukkerij en Uitg. „De Banier”,
Utrechtschestraatw. 149, Rhenen. Giro 147759. Tel. K 8377-241

Abonnementsprijs f 1.25 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Eventueel verhoogd met f 0.15 incassokosten.
Dit blad verschijnt iederen Donderdag.

KERKNIEUWS.

Tweetaal: Te Amsterdam-C. Ds. Ch. v. d. Woestijne te Ridderkerk en Ds. P. Honkoop te 's-Gravenhage.

Beroepen: Te Amsterdam-C. Ds. P. Honkoop te 's-Gravenhage.

Bedankt: Voor Middelburg Ds. G. H. Kersten te Rotterdam-C.

GIFTEN.

Theologische School

X. via Ds. Verhagen	f	25.—
X. te Giessendam	-	10.—
E. C. te Kl.	-	25.—
Vriendin te Zeist	-	2.50
Tezamen	f	62.50

Tehuis voor Ouden van Dagen.

Vriendin te Zeist	f	2.50
Via Ds. Verhagen	-	25.—
E. C. te Kl.	-	15.—

Stille Armen

Vriendin te Zeist	f	2.50
X. te 's-Gravenpolder	-	10.—

Behalve deze giften mocht ik nog een pak boeken ontvangen en een pak schoonmaakartikelen voor de school. Voor al deze zendingen betuig ik mijn hartelijken dank.

Rotterdam, Giro 63697.

Ds. KERSTEN.

STELSLS VAN KERKREGEERING II HET LUTHERSCHE STELSEL.

Luther brak met het Roomsche stelsel van de zichtbare wereldkerk, doch niet zóó, dat hij naar Gods Woord tot de plaatselijke kerk doordrong. Het Luthersche stelsel van kerkregeering gaat uit van de landskerk. Vandaar de naam territoriaal stelsel. Het voornaamste lid dier kerk wordt de vorst des lands geacht te zijn en als zoodanig is dezen de regeering der kerk toebetrouwd. „De vorst van het land zet den godsdienst naar zijn hand”. De Heilige Schrift kent echter geen voorname leden; allen zijn gelijk. De apostel veroordeelt het, als de man met den gouden ring aan de vinger in het voorgestoelte gezet wordt. Hier ligt de fout van het Luthersche stelsel.

In de tweede plaats stelde Luther in plaats van de twee standen van Rome (geestelijken en leeken) drie standen: de regeerenden, de geregeerden en de onderwijzenden. De leden zijn de geregeerden; dit krenkt de rechten van het lidmaatschap en de uitstorting des Heiligen Geestes in Zijn Kerk. De onderwijzenden zijn den Vorst des lands bijgevoegd. Zij vormen een Raad van Consistorie; daarom wordt het Luthersche stelsel ook wel het **consistoriale** genoemd. Eigent de Roomsche kerk zich de heerschappij toe over den staat, bij Luther is, omgekeerd, de Kerk aan de heerschappij van den staat (van den Vorst) onderworpen. Daardoor kan zich de Luthersche Kerk niet vrij ontwikkelen; het door haar aangenomen stelsel knelt haar in on-Schriftuurlijke banden. Ook kwam het **diaconaat** in de Luthersche Kerk nimmer tot haar rijke ontplooiing; de verzorging der armen werd maar al te zeer aan de overheid toebetrouwd.

HOE TE BEROEPEN?

X. vraagt of het wel aangaat om een leeraar op „de derde zak” te beroepen, daarvoor aanvoerend, dat als de Heere zendt, Hij ook instaat voor de stoffelijke noden; en of het niet beter is, dat een kleine gemeente in samenwerking met een naburige gemeente beroept.

Art. 11 der Dordtsche Kerkorde bepaalt, dat de kerkeraad, als representeerende de gemeente, gehouden is hare Dienaars van behoorlijk onderhoud te verzorgen en dat bij gebrek aan onderhoud de classe zelf zal oordeelen of de Dienaars te verzetten zijn of niet. Van dien duren plicht mag de kerkeraad zich maar niet afmaken door een „derde zakje” te beschikken. Althans zoo dit geschiedt, hebbe hij zich er van te overtuigen, of hij op deze wijze zich van zijn taak kwijt. Ik geloof ook, dat de Heere Zijn gezonden dienaren verzorgen zal, ja ik heb dat rijkelijk ondervonden, als ik kleine en arme gemeenten heb gediend. Maar dat onthefte den kerkeraad van zijn roeping niet.

Is het niet beter, zoo vraagt X., in samenwerking met een andere gemeente te beroepen, als de gemeente klein is? Dat kan. Ik zou er meest voor gevoelen, dat één gemeente beroept en als deze klein is, een overeenkomst maakt met een nabijliggende kerk dat de leeraar een bepaald aantal Zondagen deze dienen zal en andere werkzaamheden verricht. Ook verdient het wel overweging bij de vele herderlooze gemeenten, die onder ons zijn, dat een kleine kerk een groot aantal vrije Zondagen geeft, b.v. de helft. Maar hoe men het aanlegt, de kerkeraad verzake niet den leeraar van behoorlijk onderhoud te voorzien. Daarover is echter in onze gemeente geen klagen.

GESCHIEDENIS Geref. GEMEENTEN.

X. vraagt iets mede te deelen, omtrent het ontstaan van de Geref. Gemeenten. Hoe gaarne ik dit deed, de „Mededeelingen” leenen zich daartoe niet; ik moet met het volgende volstaan:

1834 Afscheiding onder H. de Cock te Ulrum. Gevolg boeting van hen, die godsdienstoefeningen hielden, waarbij meer dan 19 personen tegenwoordig waren; inkwartiering van soldaten; gevangenisstraf. Velen keurden, de handeling des Konings af. De vervolging kon de scheiding niet stuiten, hoe zwaar deze ook was. Gevolg:

1836 Vrijheid voor Afscheidenen, onder voorwaarde, dat deze werd verzocht met afstaan van de rechten der Kerk. Velen, de verdrukking moede, vroegen vrijheid aan. (In Zeeland nog genoemd: „de Vri(h)heid”). Anderen weigerden beslist. Zij zagen in zulk een aanvraag een verloochening van Koning Jezus, Wiens bevelen wij hebben op te volgen, zelfs als de placaten der Magistraten daartegen zijn. Daarmede was de vrijheidsaanvraag in strijd. Bovendien wilde men niet toegeven een nieuwe kerk te zijn, los van de aloude Hervormde Kerk in Nederland; integendeel bij haar afwijking wilden de Afscheidenen juist de voortzetting er van zijn. Daarom geen vrijheidsaanvraag en zeker niet op voorwaarden door Koning Willem I gesteld. Die zoo oordeelden bleven vervolgd. Zij waren de „**Kerken onder 't Kruis**”. Sinds 1839 twee groepen:

Afscheidenen en Kerken onder 't Kruis, beide in 1834 uit de Herv. Kerk uitgetreden.

In 1840 werd Ledeboer te Benthuizen uit de Herv. Kerk geworpen. Hij kon zich met de Afscheidenen niet verenigen en bleef naast bovengenoemden, voortleven.

1869: Vereeniging Afscheidenen en Kerken onder het Kruis tot de Christelijk Gereformeerde Kerk. Enkele gemeenten konden tot vereeniging met de Afscheidenen niet besluiten; zij bleven als **Kerken onder het Kruis** voortleven; zoo: **Enkhuizen** (met Ds. v. d. Broek); **Tricht** (met Ds. Meyer) en **Lisse**.

1886 Doleantie (Dr. A. Kuyper).

1892 Vereeniging Chr. Geref. Kerk en Doleerenden tot de Geref. Kerken in Nederland (A, B en C).

Enkele Chr. Geref. Kerken weigeren, onder leiding van Ds. v. Lingen en Ds. Wisse. Zij leven voort als de Chr. Geref. Kerk tot op dezen dag.

Er zijn dus na 1892 vier kerkformaties buiten de Herv. Kerk.

1. De Kerken onder 't Kruis (1834).
2. Ledeboer (1840).
3. Chr. Geref. Kerk (1869).
4. Geref. Kerken (1892).

In 1907 zijn de **Kerken onder 't Kruis** vereenigd met die, uit de actie van Ledeboer geboren. Dit zijn de **Geref. Gemeenten in Nederland**.

Verzoeken tot vereeniging met de Geref. Kerken en met de Chr. Geref. Kerken leidden niet tot het resultaat, dat die Kerken poogden te verkrijgen. De Geref. Gemeenten zijn thans tot een 130-tal gewassen; geen van die is noodlijdend wat het stoffelijke betreft. De Heere geve dat zij alzoo **geestelijk** wel-varen. Hij voege haar getrouwe leeraren toe.

BLOOTSHOOFDS TER KERK.

X. vraagt: Is het geoorloofd, dat meisjes met ongedekt hoofd zich onder de prediking des Woords begeven?

Ik begrijp niet, wat die meisjes er toe beweegt. Wij beleven wel moeilijke tijden, maar een hoed of muts is toch nog wel te bekomen. Laten de ouders toezien en de kerkeraden zooveel mogelijk is, persoonlijk vermanen. Met lijdzaamheid is veel te winnen.

PREDIKBEURTEN.

DONDERDAG 23 SEPTEMBER.

GOUDSWAARD: 8 u. Ds. v. d. Woestijne.
TERWOLDE: 2 en 6 uur Ds. Lamain.
WESTZAAN: 7.30 uur Ds. Honkoop.
ZEIST: 6 uur Ds. Heikoop.

VRIJDAG 24 SEPTEMBER.

WOERDEN: 7 uur Ds. Verhagen.

ZATERDAG 25 SEPTEMBER.

ENSCHEDÉ, Geb. Rietmolenstraat 78:
4 uur Ds. Lamain.
POORTUGAAL: 5.30 uur Ds. Ligtenberg.

ZONDAG 26 SEPTEMBER.

AAGTEKERKE: 10, 2.30 en 6.30 uur Ds. Visser.
AALBURG: 10.30 en 7 uur leesdienst.
AALST: 9.30 en 2.30 uur leesdienst.
AKKRUM: 10 en 5 uur leesdienst.
ALBLASSERDAM: 10 en 6 uur leesd.
ALMELO: 10 en 4 uur leesdienst.
AMERSFOORT: 10 en 5 uur leesdienst.
AMSTERDAM-C., Looiersgracht 70-72:
10 en 4.30 uur leesdienst.
AMSTERDAM-N., Juliana van Stolberg-
school, Tuindorp-Oostzaan: 10 en 4.30
uur leesdienst.
ANDIJK (Oost): 10.30 en 4.30 u. leesd.
APELDOORN: Rustenburgstraat: 10 en
5 uur leesdienst.
AXEL: 10, 2.30 en 6 uur leesdienst.
BARNEVELD: 10, 2.30 en 6 uur Ds. J.
Franje.
BEEKBERGEN: 10 en 3 uur leesdienst.
BENTHUIZEN: 10.30 en 3 uur leesd.
BERKENWOUDE: 10.30 en 8 u. leesd.
BIEZELINGE: 9.30, 2 en 5.30 uur leesd.
BODEGRAVEN: 10 en 6 uur leesd.
BORSSELE: 10.30, 3.30 en 7 u. leesd.
BOSKOOP: 10 en 6 uur leesdienst.
BRUINISSE: 10 en 3 uur leesdienst.
CAPELLE A. D. IJSSEL: 10 en 5 uur
leesdienst.
CAPELLE (N.-B.): 9.30 en 6 u. leesd.
COLIJNSPLAAT: 9.30, 2 en 6 uur leesd.
DINTELOORD: 10, 2.30 en 6 u. leesd.
DIRKSLAND: 10.30 en 7 uur Ds. Bel.
DORDRECHT: 10 en 5 uur leesdienst.
EDE, Betekammerpad 27: 10 en 3 uur
leesdienst.
EDERVEEN: 9.30 u. leesdienst en 2 uur
Ds. Kok.
ELSPREET: 10 en 3 uur leesdienst.
ELST (U.): 9.30 en 5 uur leesdienst.
ENKHUIZEN: 10 en 4.30 uur leesd.
ENSCHEDÉ: leesdienst.
GENEMUIDEN: 9.30 en 2.30 u. leesd.
GIESSENDAM: 10 en 6.30 uur leesd.
GOES: 9.30, 2 en 6 uur leesd.
GORINCHEM: leesdienst.
GOUDA: 10 en 5 uur Ds. A. de Blois.
GOUDSWAARD: 11 en 7 uur leesd.
's-GRAVENHAGE: 10 en 4.30 uur Ds.
Honkoop.
's-GRAVENPOLDER: 9.30, 1.30 en 5.30
uur leesdienst.
's-GRAVENZANDE: 9.30 en 2 uur leesd.
GRONINGEN: 10 en 4 uur leesdienst.
HAAMSTEDÉ: leesdienst.
HAARLEM, Lange Molenstr. 22: leesd.
HEDEL: 10.30 en 7 uur leesdienst.

HERKINGEN: 11 en 7.30 uur leesd.
H. I. AMBACHT: 10 en 5 uur leesd.
HILVERSUM (Langestraat 50aa): 10 en
5 uur leesdienst.
HOEDEKENSKERKE: leesdienst.
HOEK (Z.): leesdienst.
HOOFDDORP: 10 en 3 uur leesdienst.
KAMPEN: 10 en 6 uur leesdienst.
KAMPERLAND: leesdienst.
KATWIJK a. ZEE: 10 en 5 uur leesd.
KLAASWAAL: 11 en 7 uur leesdienst.
KORTGENE: 10.30, 3 en 7 u. leesd.
KRABBENDIJK: 10, 2.30 en 6 uur
leesdienst.
KRUININGEN: 10, 2.30 en 6.30 u. leesd.
LEIDEN: 10 en 5 uur leesdienst.
LEMMER: 10 en 2.30 uur leesd.
LEERDAM: 10 en 6.30 uur Dhr. Aan-
geenbrug.
LISSE: 10 en 4 uur Ds. Verhagen.
MEEUWEN: leesdienst.
MELISKERKE: 10, 2.30 en 6.30 u. leesd.
MIDDELBURG: 9.30, 2 en 6 uur leesd.
MIDDELHARNIS: 10 en 3 uur leesd.
MIJDRECHT: 9.15 en 3 uur leesdienst.
MOERKAPPELLE: 10.30 u. Ds. Hofman,
3 uur leesdienst en 6.30 uur Ds. Hofman.
NAALDWIJK: 9.30 en 3.30 uur leesd.
NIEUWBEIJERLAND: 11, 3.30 en 7 uur
leesdienst.
NIEUWDORP: 10.30, 3 en 6.30 u. leesd.
NIEUWERKERK (Z.): 11, 3.30 en 7 uur
leesd.
NIEUWERKERK A. D. IJSSEL: 10 en 5
uur leesdienst.
NISSE: 10.30, 3 en 6.30 uur Ds. Stuij-
venberg.
NUNSPREET: 9.30 en 2.30 uur leesd.
NIJKERK: 9.30 en 6 uur leesdienst.
NIJVERDAL: 9.30 en 3 uur leesdienst.
OCHTEN: 10 en 6 uur leesdienst.
OOSTBURG: 10.30 en 3 uur leesdienst.
OOSTERLAND: 10, 2.30 en 6 u. leesd.
OOSTKAPPELLE: 10 en 2.30 uur leesd.
OPHEUSDEN: 10 en 6 u. Ds. Dorresteijs.
OUD-BEIJERLAND: 10 en 6 uur leesd.
OUDDORP: 10.30 en 3.30 uur leesd.
OUDEMIRDUM: 10 en 2.30 uur leesd.
OUDEWATER: 10 en 7 uur leesd.
POEDEROOYEN: 9.30, 2.30 en 6.30 uur
leesdienst.
POORTUGAAL: 10 en 5 uur leesdienst.
POORTVLIET: 11 3.30 en 7.30 u. leesd.
RHENEN: 10 en 5.30 uur leesdienst.
RIDDERKERK: 10 en 4.30 uur Ds. Chr.
v. d. Woestijne.
RILLAND-BATH: Ds. B. van Neerbos.
ROTTERDAM-C.: 10 en 5 uur Ds. G.
H. Kersten.
Rauwenhoffplein 25: 10 en 5 uur leesd.
ROTTERDAM-Z.: 9.30 uur leesdienst,
2 uur Ds. Kersten en 5 uur leesd.
DE RIJP: 10.30 en 4 uur leesd.
RIJSSEN (Wal): 9.30 leesd., 2.30 en 6 u.
Ds. Lamain.
Eschkerk: 9.30 uur Ds. Lamain, 2.30 en
6 uur leesd.
SCHERPENISSE: 11, 3.30 en 7.30 uur
leesdienst.
SCHERPENZEEL (Gld.): 10 en 6 uur
leesdienst.
SEROOSKERKE: 10 en 2.30 uur leesd.
ST. ANNALAND: 10.40, 2.40 en 6.10 u.
leesdienst.
ST. MAARTENSDIJK: leesdienst.

STAVENISSE: leesdienst.
ST. PHILIPSLAND: 11, 3.30 en 7 u. leesd.
STOLWIJK: 10.30 en 7.30 uur leesd.
TER AA: 10 en 3 uur leesdienst.
TERNEUZEN: 10, 2.30 en 6 uur leesd.
TERWOLDE: 9.30 en 2 uur leesdienst.
THOLEN: 10.30, 2.30 en 6 uur leesd.
TRICHT: 10 en 7 uur leesdienst.
UDEDEL (De Beek): 10.30 en 3 u. leesd.
UTRECHT, Boothstraat: 10 en 5.30 u.
Ds. M. Heikoop.
VEEN: 3 maal leesdienst.
VEENENDAAL: 9.30 en 5 uur Ds. Kok.
VLISSINGEN: 9.30 Glaristraat, 2 en 6
uur Luthersche Kerk leesdienst.
VLAARDINGEN: 10 en 5 uur Ds. Lig-
tenberg.
VRIEZENVEEN: 9.30 en 2.30 u. leesd.
WAARDE: 9.30, 1.30 en 5.30 u. leesd.
WAGENINGEN: 10 en 6 uur leesdienst.
WEMELDINGE: 10, 2 en 6 uur leesd.
WERKENDAM: 10 en 6 uur leesdienst.
WESTZAAN: 10 en 3 uur Dhr. Wijting.
WESTKAPPELLE: 9.30, 2 en 6 u. leesd.
WIERDEN: 9.30 en 2.30 uur leesdienst.
WOERDEN: 10 en 6.30 uur leesdienst.
WOLFAARTSDIJK: 10.30, 3 en 7 uur
leesdienst.
YERSEKE: 10, 2 en 6 uur leesd.
ZAANDAM: 9.30 en 5 uur leesdienst.
ZEIST: 10 en 5 uur leesdienst.
ZOETERMEER: 10, 3 en 7 uur leesd.
ZIERIKZEE: 10.30, 3 en 7 uur leesd.

MAANDAG 27 SEPTEMBER.

GORINCHEM, Zusterstraat 4: 7 uur Dr.
Steenblok.

WOENSDAG 29 SEPTEMBER.

HILVERSUM, Langestraat 50aa: 7.15 uur
Ds. M. Heikoop.
UDEDEL (De Beek): 2 en 5.30 uur. Ds. J.
Franje.
ZEIST: 5.30 uur Ds. v. d. Berg.
ROTTERDAM Z: 6.30 uur Ds. Lamain.
DORDRECHT: 7 uur Ds. Ligtenberg.

DONDERDAG 30 SEPTEMBER.

HILVERSUM: 7.15 uur Ds. Heikoop.
WESTZAAN: 7.30 uur Ds. Visser.

ZATERDAG 2 OCTOBER.

ALMELO: 7.30 uur Ds. Lamain.
ENSCHEDÉ: 3.45 uur Ds. Lamain.

Frankering bij
abonnement
Rhenen

Mededeelingenblad der
Gerel. Gemeenten
Utrechtsche straatweg 149
Rhenen

Don heer L. de Boer,
Lorentaweg 91,
HILVERSUM.